

Třídění metod výuky podle Lubomíra Mojžíška (1988)

Průvodce studiem

V tomto materiálu se můžete seznámit s tříděním metod podle klasických fází výuky, kterými jsou motivace, osvojení si nového učiva, opakování a procvičování a diagnostika a klasifikace.

- 1 Metody usměrňující zájem – metody motivační (stimulační)
 - 1.1 Úvodní, vstupní motivační metody
 - 1.1.1 Motivační rozhovor
 - 1.1.2 Motivační vyprávění
 - 1.1.3 Motivační demonstrace (použití obrazu, filmu, gramofonové desky a jiné)
 - 1.2 Průběžné motivační metody
 - 1.2.1 Aktualizace obsahu
 - 1.2.2 Uvádění příkladů z praxe, ilustrace
 - 1.2.3 Podněcování žáků výzvou, pochvalou aj. (motivační výzva)
- 2 Metody podání, zprostředkování učiva – metody expoziční
 - 2.1 Metody přímého přenosu, přímého sdělování poznatků
 - 2.1.1 Metody monologické
 - 2.1.1.1 Přednáška
 - 2.1.1.2 Vyprávění
 - 2.1.1.3 Popis
 - 2.1.1.4 Vysvětlování, instrukce
 - 2.2 Metody zprostředkovaného přenosu poznatků názorem
 - 2.2.1 Demonstrační metody
 - 2.2.1.1 Obrazová demonstrace
 - 2.2.1.2 Demonstrace diafilmových obrazů
 - 2.2.1.3 Filmová a televizní demonstrace
 - 2.2.1.4 Demonstrace pohybů
 - 2.2.1.5 Demonstrace trojrozměrných objektů (modelů, maket, skutečných objektů aj.)

- 2.2.1.6 Exkurzní demonstrace (pozorování v terénu)
- 2.2.1.7 Demonstrace akustická (magnetofonem, gramofonem, skutečným objektem, hudebním nástrojem)
- 2.2.1.8 Demonstrace složitých pracovních, technických výkonů, životních situací
- 2.2.1.9 Demonstrace čichové, sluchové, kinestetické aj.
- 2.2.2 Metoda dlouhodobého pozorování jevů
 - 2.2.2.1 Pozorování ve speciálních zařízeních (laboratoře)
 - 2.2.2.2 Pozorování v terénu (pozemky, praxe)
- 2.2.3 Metody manipulační, montážní a demontážní
 - 2.2.3.1 Práce se stavebnicemi, konstrukce
- 2.2.4 Metody pracovní
 - 2.2.4.1 Laboratorní práce (aplikační, problémové, ilustrační)
 - 2.2.4.2 Práce jako vyučovací metoda. Veřejně prospěšné práce s didaktickým zaměřením
- 2.2.5 Hra jako vyučovací metoda
 - 2.2.5.1 Hra námětová, s hračkou aj.
 - 2.2.5.2 Inscenace didaktické povahy
 - 2.2.5.3 Dramatizace
- 2.2.6 Ilustrační metoda, kresba
- 2.3 Metody heuristického charakteru – metody problémové
 - 2.3.1 Metody dialogické
 - 2.3.1.1 Sokratovská, heuristická metoda (malé problémové metody)
 - 2.3.1.2 Beseda
 - 2.3.2 Velké problémové metody
 - 2.3.2.1 Vlastní problémy, složité problémové úlohy
 - 2.3.2.2 Projekty
- 2.4 Metody samostatné práce a autodidaktické metody
 - 2.4.1 Samostatná práce s knihou
 - 2.4.2 Samostatná práce v laboratoři
 - 2.4.3 Samostatné studium v terénu, cestování za účelem poznávání
 - 2.4.4 Technické metody samostatného studia (audioorální, videoauditivní aj.)
- 2.5 Metody bezděčného učení
- 3 Metody opakování a procvičování učiva – metody fixační

3.1 Metody opakování vědomostí

- 3.1.1 Ústní opakování
- 3.1.2 Katechetická metoda
- 3.1.3 Písemné opakování
- 3.1.4 Opakovací rozhovor
- 3.1.5 Opakovací četba
- 3.1.6 Beseda k prohloubení učiva
- 3.1.7 Seminární cvičení
- 3.1.8 Laboratorní práce jako metoda opakovací
- 3.1.9 Exkurzní demonstrace jako metoda opakovací
- 3.1.10 Filmová projekce jako metoda opakovací
- 3.1.11 Ilustrace
- 3.1.12 Dramatizace
- 3.1.13 Domácí úkoly

3.2 Metody nácviku dovedností

- 3.2.1 Nácvik poznávacích procesů. Intelektuální trénink
- 3.2.2 Motorický tělovýchovný trénink
- 3.2.3 Pracovní a umělecká trénink

4 Metody diagnostické a klasifikační (metody kontroly a hodnocení)

4.1 Klasické didaktické diagnostické metody (metody posuzování úrovně vědomostí a dovedností)

- 4.1.1 Písemné zkoušky
- 4.1.2 Ústní zkoušky
- 4.1.3 Didaktické testy, modelové diagnostické úlohy
- 4.1.4 Výkonové zkoušky (tělovýchovné, pracovní technické)

4.2 Diagnostické metody vědecko-výzkumného charakteru (malé formy vědecko-výzkumných metod)

- 4.2.1 Systematické pozorování žákovských projevů
- 4.2.2 Pozorování žáka v tzv. mezních, uzlových situacích
- 4.2.3 Rozbor žákovských prací (analýza průběhu a výsledku činnosti)
- 4.2.4 Explorační metody (rozhovor, dotazník)
- 4.2.5 Anamnéza

4.2.6 Speciální diagnostické metody, diagnóza zájmů, procesu učení, formativních procesů, čtení, psaní, vyjadřování, stylizace, matematických výkonů, tvořivosti, volných vlastností, organizačních výkonů apod.

4.3 Metody třídění a interpretace diagnostických údajů

4.4 Metody klasifikační, didaktické charakteristiky, klasifikační symbolika

4.4.1 Aproximativní klasifikace (odhadem)

4.4.2 Exaktní metody (kvalitativní, kvantitativní)

4.4.3 Charakteristiky (didaktické)